

Sardanes

1	Prop teu	(1925)	3'41"
2	Teresó	(1925)	4'41"
3	Núria	(1930)	4'15"
4	Complanta	(1931)	3'54"
5	Crit de joia!	(1932)	4'42"
6	Esmaragda	(1941)	3'38"
7	La meva Esmaragdeta	(1943)	4'20"
8	Bella gesta	(1948)	4'09"
9	M'estimes?	(1949)	4'26"
10	Festa	(1950)	4'32"
11	Palmes i llores	(1950)	4'34"
12	Muntanyenca	(1950)	3'47"
13	La dansa del poble	(s/d)	4'15"
14	Maria Rosa	(1952)	4'31"

Josep Marimon i Figueras

(Sant Jaume ses Oliveres, 1883 - Barcelona, 1953)

MUSICS
per
la
CIBLA

Josep Marimon i Figueras Sardanes

Xavier Pagès, director

Cobla Sant Jordi · Xavier Pagès, director

Cobla Sant Jordi

JOSEP MARIMON I FIGUERAS, ARTÍFEX DE SONORITATS ALADES

Escriure i deixar constància dels fets que formen el bagatge de la que fou una vida dedicada a assolir un ideal, és una tasca sempre arriscada. I dic arriscada perquè quan, passat un temps, es rellegeix el que es va escriure hom s'adona de que es deixaren moltes coses al tinter. Aquesta vegada ens trobem davant els fets que perfilaren la vida d'un pulcre artesà de les sonoritats, del qual s'ha escrit molt poc. Aquest artesà és Josep Marimon i Figueras.

A l'igual que molts músics catalans, com Juli Garreta o Enric Morera, per exemple, l'atzar ha fet que el seu cognom només es coneix per la tasca aportada a l'àmbit de les sardanes. Sense l'obra sardanista ignorariem molts apassionats músics que han posat el seu gra de sorra per formar un conjunt d'obres, sovint desconegut, que són part important de la nostra gran música.

Marimon fou l'exemple de l'artesà inquiet en voler exterioritzar en tot moment el seu lirisme musical. Cal dir que ho féu amb un alt bagatge acadèmic tot i que els inicis de la seva vida musical no li foren ni mica fàcils de suportar econòmicament. No cal dir, per tant, que condicionat per la manca de facilitats

calia que portés dins una empena de les que no es torcen, per poder mantenir una vocació que sols al llarg del temps pot donar com a consolidada. Malgrat tot, Marimon pogué tenir el convenciment d'haver assolit una artesanía sonora personal molt acuradament realitzada. Marimon, com tot bon artesà, tenia plena confiança en si mateix. Més d'una vegada m'havia dit: "M'agrada considerar acabada una obra quan, després d'haver-li fet l'anàlisi, no hi he trobat res que em faci avergonyir". Estudiant la seva obra observem un constant anhel de superació. Cada dia vol millorar l'obra del dia anterior.

per a orquestra perquè en aquest país és molt difícil poder-la oir després". Al llarg dels anys he anat recordant aquesta confiança del mestre Marimon i crec fermament que la dificultat que els músics

han tingut per a que fos interpretada la seva obra, ha fet que no es produïssin amb més abundor peces, que haurien donat la imatge real de la importància de la nostra música.

L'home

L'any 1883 fou quan Pau Casals i Defilló va escriure la seva primera composició: una masurca; quan morí a Venècia Richard Wagner i nasqué a Torí el compositor Alfredo Casella. També fou l'any de naixença del virtuós violinista i inspirat compositor de sardanes Joan Manén i Planas i, el 27 d'agost, naixia Josep Marimon i Figueras a Sant Jaume ses Oliveres, avui agregat a Piera, a la comarca de l'Anoia, fill del matrimoni format pel Francesc i la Josefa, gent del camp.

Tot i havent arribat al món dins un medi rural, el seu objectiu seria la música. Fou un músic innat, sense antecedents musical a la seva família. Als cinc anys, el 1888, la família Marimon se'n va a viure a Sant Quintí de Mediona (Alt Penedès). Al poc temps el Josep ja és cantaire del Cor de la Parròquia. És aquí on rep les primeres nocions musicals; li són professades pel rector de la parròquia.

Som al 1896, Marimon té tretze anys i el rector ja ha esgotat tot el que li podia ensenyar i, veient la predisposició del noi per la música, l'encoratja a seguir-ne els estudis. Marimon es desplaça a Sant Pere de Riudebitlles, un parell de dies a la setmana, per a rebre lliçons del mestre Pere Olivella, que s'ofereix a impartir-li gratuïtament, en palesar la seva abrandada afeció.

Continua al Cor Parroquial, del qual n'esdevé element imprescindible. El seu deler el porta a voler ingressar a l'Escolania de Montserrat. La documentació que presenta el rector de Sant Quintí de Mediona, però, està redactada en uns termes que fan que Marimon no sigui admès. El rector ha guanyat per partida doble: ha completat amb el noi Marimon i s'ha assegurat la continuïtat d'un bon cantaire en el cor.

Marimon es posa d'acord amb el barber del poble i aquest li ensenya l'ofici de barber com a bescanvi de les lliçons de música que rep. Amb el domini de l'ofici de barber, als divuit anys, el noi Marimon fa la maleta i se'n va a Barcelona per aprendre més música. Treballa de barber els matins i amb els pocs diners que guanya es matricula a l'Escola Municipal de Música a les classes de la tarda. Pren lliçons dels mestres Antoni Nicolau, Quintas i Lluís Millet.

És company d'estudis de l'Eduard Toldrà, Joaquim Serra i del pare Antoni Massana. La convivència

El mestre Marimon com a pianista de l'Orchestre Guitton de Lyon (França)

amb ells, durant aquests anys d'estudiant, referma una amistat que perdurarà tota la vida.

L'any 1906, en Marimón, noi d'empenta, junt amb altres companys, formen el **Quinteto Filarmònic**, integrat per Joan Rigualt (violí solista), Lluís Sánchez (violí primer), Eduard Toldrà (violí segon), Bernardí Gálvez (violoncel) i Josep Marimon com a pianista-director. El mestre Marimon m'explicava que en aquesta època desitjava anar a París a ampliar els estudis. La seva economia particular, però, no li ho permetia. Li mancava la base dinerària per a emprendre una anada al centre musical de l'Europa d'aquell temps. No es desencoratjà i decidí aconseguir aquesta base que li mancava. A Buenos Aires (Argentina) hi té uns amics del poble, sap, per tant, que allà no s'hi sentirà estrany.

L'any 1911 se n'hi en va. Actua de pianista als cinemes muts. Com que les pel·lícules encara no eren sonoritzades, les projeccions eren acompanyades amb la música en directe interpretada per petits conjunts orquestrals i, en el seu defecte, per un pianista. A primers de gener de l'any 1913 encara estava a la localitat argentina de Tres Arroyos.

Aquest any, amb el que ell considera una base de diners per poder satisfer el seu desig d'anar a París, torna a Barcelona i al cap de pocs dies ja marxa a França. El juliol de 1913 forma part com a pianista de l'**Orchestre Guitton**, del Chalet du Parc, de Lyon.

El probable adveniment d'una gran guerra el fa retornar a Barcelona. Aprofita aquesta estada per perfeccionar l'harmonia i la instrumentació amb el mestre Morera.

No té piano propi. Es torna a trobar sense el suport econòmic per a comprar-ne un. No es desanima i s'enrola com a pianista en la Companyia Transatlàntica. En els vaixells d'aquesta companyia fa viatges d'anada i tornada a Buenos Aires. Alguna vegada fa una breu estada en aquella ciutat. El 1918, en acabar-se la guerra, es troba a l'Argentina. Unes festes que celebra la colònia italiana a Chivilcoy per celebrar l'armistici compten amb la participació d'unes masses corals la preparació de les quals han encarregat a Marimon.

Finalment es pot comprar el piano i l'any 1920 el trobem a Barcelona residint-hi d'una manera fixa. Ja és un professional de la música. Continua creant música de diferents gèneres i dona classes. Dirigeix els orfeons **Llevant** i **Violeta Hortense**. Aquesta dedicació el porta a la composició de peces en les quals assoleix un magistral domini de la tècnica coral.

El 10 de gener de 1926 contrau matrimoni amb Teresa Cuch. Marimon té 43 anys. D'aquest enllaç neixen tres fills: Salvador, Lluís i Josep.

Dos anys més tard, el 22 de novembre de 1928 passa a dirigir l'orfeó **El Roser** de la barriada barcelonina del Poble-Sec. Aquest orfeó havia estat fundat l'any 1924 com a coral infantil. Uns socis de l'entitat es proposaren convertir-lo en orfeó malgrat els obstacles que hagueren de vèncer per fer-ne la transformació. El primer director fou el mestre Jordi Capella amb la col·laboració de la professora Rita Ribas per a la preparació de les senyorettes i del mestre Antoni Burés a la secció d'homes. Una vegada presentat al públic l'orfeó, el mestre Capella dimiteix, per no poder dedicar-hi el temps que considera necessari.

Es aquí quan entra el mestre Marimon. Imposa una estricta disciplina musical als cantaires; no playn els assaigs, perfila totes les menudències. La seva tasca té un principi... però sembla no tenir fi. A les deu de la nit d'un 5 de gener dos anys després i en el seu estatge social es presenta **El Roser** amb el seu nou director. Integrat per més de cent cantaires l'orfeó interpreta divuit peces corals encapçalades per *El cant a la senyera*. El mestre Lluís Millet present a la sala accepta dirigir la peça en acabar el concert enmig dels fervents aplaudiments.

Ràdio Barcelona, la primera emissora de ràdio del nostre país celebrava unes audicions-homenatge "als grans compositors catalans" i el 3 de juliol de 1931 la dedicà al mestre Josep Marimon. Hi prengueren part la soprano **Concepció Callao**, la **Cobla Barcelona**, l'**Orfeó El Roser** i el **Quartet de corda de l'emissora** (Juli Jarque i Miquel Torrents (violins), Francesc Mussoles (viola) i Jaume Torrents (violoncel)). S'interpretaren obres corals, lieds per a veu i piano, el *Quartet en mi bemoll* i sardanes per a cor i cobla.

Les actuacions orfeòniques es van succeir; els èxits són cada vegada més patents. Passats dos anys, el juny de 1932, la joia de l'arribada al món del seu tercer fill, Josep (el 7 de juny) queda col·lapsada per l'aflicció que li porta la pèrdua de la seva muller, Teresa, dos dies després.

El 17 de juny de 1938, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya l'anomena Professor Especial d'Educació Musical dels Grups Escolars núm. 9 (carrer de Vila i Vilà) i núm. 108 (carrer de Sant Pau) a Barcelona, càrrec que per qüestions de com es desenvoluparà la Guerra Civil només pot ocupar fins el 26 de gener de 1939.

Al capdavant de l'Orfeó El Roser de Barcelona, l'any 1928.

A partir de l'any 1940 ocupa el lloc d'organista a la Parròquia del Roser de Barcelona. Dirigint **El Roser** coneix la cantaire Esmaragda Claverí, amb la qual contrau matrimoni el 12 de març de 1941. Els anys 1941 i 1942 és l'organista de l'església de Santa Madrona, de Barcelona. El 12 de desembre de 1945 neix la seva filla Esmaragdeta.

El setembre de 1945 es fa càrrec de la **Coral Infantil de la Casa Provincial de Caritat** de Barcelona, i el 13 de gener de 1946 l'emissora Ràdio Barcelona dóna una emissió presentant aquesta coral composta de més de cent veus entre nenes i nens.

Amb una salut precària continua la seva dedicació pedagògica a un bon nombre

d'alumnes particulars i totalment lliurat a la creació de noves composicions. L'any 1946 pateix un fort atac cardíac que l'aparta per un temps de tota activitat musical.

L'any 1949 guanya dos premis en el II Concurs Barcino de Música per a Cobla i Sardanes. Li guardonen les sardanes *M'estimes?* i *Meravella nostrada*. Al jurat hi havia els mestres Enric Casals, Antoni Català i Josep Sancho Marraco.

L'**Orquestra Municipal de Barcelona** dirigida pel mestre Eduard Toldrà, antic company de l'època del Quinteto Filarmònic, estrena la *Suite número 1 per a orquestra*, obra en quatre temps. Això passà el 14 de desembre de 1952 al Palau de la Música Catalana. L'últim temps de la Suite és una sardana.

Continua treballant, amb gran dedicació, en la redacció d'un Manual pràctic d'orientació per al compositor de sardanes, que havia començat pels voltants de l'any 1950 i que restà inacabat. Recordo amb quin interès em llegia els redactats que anava fent d'aquest manual, que considerava necessari per al desenvolupament musical sardanista d'aquells temps. Jo li vaig aportar materials de música per a cobla entre els que ell en seleccionava els que considerava més adients dins la planificació de continguts del seu Manual. L'hauríeu hagut de veure amb quina satisfacció analitzava els materials que li duia. És una llàstima que aquesta obra estigui inèdita encara. Situem el moment en què Marimon escrivia aquest Manual; l'any 1948 la **Institució Musical Juli Garreta** de l'**Obra del Ballet Popular** donà el seu primer i únic Curset d'Instrumentació per a Cobla professat pel mestre Joaquim Serra. Marimon no arribà a conèixer el Tractat d'Instrumentació per a Cobla, nom que prengué en publicar-se, l'any 1957, el resum d'aquelles magistrals lliçons de Joaquim Serra.

Josep Marimon i Figueras ens deixà per sempre el 12 de maig de 1953, a Barcelona.

L'artesà musical

L'anàlisi del conjunt de la seva obra ens demostra un domini complet de l'art musical. Conreà tota classe de música. El mestre Lluís Millet en va escriure: *"Tenim en Josep Marimon qui amb els seves obres corals premiades en el Concurs Patxot demostra, al mateix temps que ser un excel·lent tècnic en la composició per a veus, tenir una personalitat musical vigorosa, una originalitat de gran relleu. Ell segueix la idea poètica i la intensifica, se la fa seva i la fa música ben representativa"*.

Sense complicacions tècniques inútils i amb una escriptura clara i d'una gran puresa de contingut, Marimon va obtenir excel·lents efectes que anaren fent que s'anés manifestant cada cop amb una

personalitat més remarcable.

Era exigent amb les obres que creava i encara més amb si mateix. Llegint-me les seves composicions, que acompanyava amb comentaris absoluts i plens d'asseveracions magistrals, em repetia de tant en tant: "Potser en faig un gra massa!".

Era inquiet i a la vegada meticulós investigador. Són per a mi d'una preuada recordança les hores que vaig passar al seu costat seguint l'anàlisi que feia d'una determinada obra a la recerca del passatge on fer-hi la més meticulosa dissecció tècnica. La música per a cobla era el terreny que particularment rebia més agradosament aquestes visites.

La sonoritat del conjunt de la cobla amb el seu característic colorit encisava Marimón. Gaudia en crear combinacions inesperades i efectes instrumentals nous. La varietat, el defugir la rutina... aquests acoblaments nous que sempre forneixen sorpreses eren els seus preceptes i els objectius que li plaïa d'oferir-nos en cada una de les seves noves produccions.

Una vegada que li vaig preguntar que em digués la seva opinió relativa al debat sobre la reforma instrumental de la cobla, un debat que de tant en tant apareix, fou molt precís en la seva posició: "La cobla no necessita cap reforma. No cal cap modificació. El que cal, i sempre he dit el mateix, és que el compositor tingui una total coneixença dels elements sonors amb què treballa i en sàpiga obtenir el màxim rendiment".

Marimón em deia que: "No perquè a la cobla s'hi afegeixin més instruments s'escriurien millors obres pel conjunt. La qualitat no està en raó directe al nombre d'instruments dels que pot disposar un compositor. Recordem que la quinta essència musical són les obres escrites per a trio ó quartet. Amb aquestes formacions és on cal demostrar una bona coneixença de l'art de compondre".

Algun comentarista musical va dir que en les obres de Marimón s'hi observava l'alè de l'obra ben feta, ben plasmada i delicadament escrita. Es digué que la seva música coral era plena de caràcter, que hom hi descobriria més d'una troballa, més d'una curiositat d'escriptura i que les seves línies melòdiques eren plaents i expressives.

Cal remarcar que Marimón fou un exquisit harmonitzador de cançons populars, la prova n'és la quantitat de bells corals que va escriure i que malauradament resten tant poc conegudes. És en aquest camp on, potser, va dedicar la major part de les seves hores de compositor. Jo diria que fou un "monstre" del cant coral.

Només cal escoltar la seva sardana M'estimes? (1949), la seva sardana més popularitzada, per adonar-nos del perfecte i absolut equilibri sonor que traspua des del començament fins a la fi. Considero que

didàcticament, és una sardana exemplar. En ocasió del seu traspàs (1953) vaig escriure que Marimón era: un colós de la tècnica, un formidable artesà de les sonoritats. Ara, al cap de 34 anys estic més que joïós d'haver expressat aquella opinió.

Sebastià Figuerola i Escusa

(extret de l'article publicat a SOM núm. 85 Maig 1987)

Bibliografia

Figuerola, Sebastià.

- *Biografia de Josep Marimón Figueras*. Carnet del Sardanista núm. 222 (7 gener 1950)
- *Comentarios. Perfeccionamiento de la Cobla*. Carnet del Sardanista núm. 399. (26 maig 1953).
- *Ofrenda póstuma*. Carnet del Sardanista núm. 399. (26 maig 1953)
- *Marimón y un póstumo homenaje*. Carnet del Sardanista núm. 404 (1 juliol 1953).

"Netto".

- *Un notable maestro: José Marimón Figueras*. Circular de la Federació de Coros de Clavé. La Aurora de Clavé. Barcelona Setembre 1953.

Ràdio Barcelona.

- *José Marimón Figueras, ilustre compositor catalán*. Revista de Radio Barcelona EAJ 1. Año IX. Nº 358. (27 juny 1927).

Vilalta, Jaume.

- *José Marimón i Figueras, apunts biogràfics*. Cultura i Folklore núm. 1 (1 juliol 1953)

Breus comentaris sobre **les sardanes enregistrades**

Prop teu

Sardana escrita l'any 1925 i estrenada l'any 1956.

Teresó

A la portada de la partitura hi trobem la dedicatòria: "A la meva futura esposa Teresa Cuch". També hi consta que la instrumentació original (1925) fou feta sota el guiatge del mestre Francesc Pujol i que posteriorment, el 1948, l'autor revisà. Teresa Cuch fou la seva primera esposa.

Núria

Aquesta sardana, composta el 1924 és presentada als Jocs Florals de Girona de l'any 1930 on és premiada. Núria té també una versió per a dues cobles i timbales, que s'enregistrà en vinil de l'any 1968, el que fa que hagi tingut una millor divulgació. L'any 1941 la partitura de la versió per a una cobla és objecte d'una revisió final.

Complanta

Premi dels Jocs Florals de Valls celebrats el febrer de 1931. L'estrena tingué lloc el 1977. S'inclou en la Suite VI per a cobla, com un dels seus temps.

Crit de joia!

La versió original d'aquesta sardana segurament per a 1 i 2 cobles està datada el 1932. Posteriorment, el mestre Marimon, el 1949, la instrumentà també per a 3 i 4 cobles.

Esmaragda

La dedicatòria que figura a la portada diu: "A la meva esposa Esmaragda Claverí, en el jorn de les nostres noces el 12 de març de 1941". Fou estrenada per la Cobla Emporium a la Plaça Reial de Barcelona el 15 de maig de 1949. Enviada de la Teresa Cuch s'esposà, en segones núpcies, amb Esmaragda Claverí.

La meva Esmaragdeta

Escrita l'any 1943 i dedicada a la seva filla Esmaragda Marimon Claverí. L'estrena tingué lloc a Barcelona el dia 21 de desembre de 2003 per la Cobla Sant Jordi.

Bella gesta

Premiada en el Concurs Barcino organitzat per la Comissió de Festes del carrer de la Canuda (Foment de la Sardana de Barcelona) l'agost de 1948. La sardana utilitza el tema de la Dansa de l'Espolssada de Cardedeu.

M'estimes ?

Premi Ramon Serrat del Concurs Barcino de l'any 1949. A la darrera pàgina de la partitura s'hi troba un breu escrit del mestre que comença: "És un cas de lògica elemental el que tota pregunta mereix una resposta..." El text segueix amb una descripció dels diferents passatges de la sardana i la seva relació amb el que la pregunta suscita. Aquest ha estat el seu títol més divulgat. L'enregistrament efectuat per la Cobla Barcelona a meitat dels anys cinquanta ha contribuït a la seva difusió.

Festa

A la partitura no hi trobem cap indicació; sabem, però, que fou escrita l'any 1950 i que no s'estrenà fins l'abril de l'any 2000.

Palmes i lloers

El mestre Marimon dedica aquesta composició "A la llorejada Cobla Emporium, amb motiu de les seves noces d'argent". Això va ser l'any 1950. Sota el títol hi afegeix: "Per al concert i la dansa".

Muntanyenca

Escrita l'any 1950 fou presentada pòstumament al Concurs SGAE 2002 i el jurat li atorgà un Accèsit, que no li fou concedit per no ajustar-se a les bases del Concurs. A instàncies del Jurat la sardana fou estrenada el novembre de 2002, a Vic, en el decurs del Concert de proclamació del resultat del mateix Concurs i estrena de les obres premiades, per la Cobla Mediterrània.

La dansa del poble

Sense cap indicació a la partitura ni altra referència escrita, no es disposa d'informació precisa sobre la data de composició. Es suposa, però, que quedaria situada en el temps entre Muntanyenca i Maria Rosa. S'estrenà el novembre de 2001 per la Cobla Sant Jordi.

Maria Rosa

A la primera pàgina de la partitura autògrafa hi consta: "A l'amigueta Maria Rosa Cots, en el jorn del seu onomàstic. Molt afectuosament, l'autor. 1952". L'estrena tingué lloc l'any 1955.

La **Cobla Sant Jordi** ha efectuat l'enregistrament d'aquest CD sota la direcció del mestre **Xavier PAGÈS i CORELLA**, comptant amb els següents instrumentistes:

Flabiol	Xavier TORRENT
Tible I	Joan BARRERA
Tible II	Oriol GIBERT
Tenora I	Marià FRANCO
Tenora II	Josep-Antoni SÁNCHEZ
Trompeta I	Carles HERRUZ
Trompeta II	Eutimi RODRÍGUEZ
	Marc SOLANELLAS (1,4 i 6)
Trombó	Miquel-Àngel LÓPEZ
Fiscorn I	Pep MOLINER
	Jordi GIMÉNEZ (7,9,11 i 13)
Fiscorn II	Joan-Ignasi ENRÍQUEZ
Contrabaix	Joan-Jordi BEUMALA